

אלו נאמרין פרק שביעי סוטה

(א) [מוספא פ"ח], (ב) [ס"א], (ג) [פסחים ס"ג], (ד) [ז"ל במדבר לג רש"י], (ה) [פרשה מד ה', ו' לעיל], (ו) [ראה י"א ל', ס"א], (ז) [משהו], (ח) [ז"ל בהפלותך], (ט) [מדבר י"ז], (י) [יהושע ו',

הגהות הב"ח

(א) ג'י' אף כן שס (מנ"ל) מו"מ ו"ב רש"י ל"ג ליה ויבטלו פ' ראה מני ליה: (ב) שם סמוך לירדן דכתיב ויהי צעברכס ל"ל וזכות דאי מעבר הירדן ואילך ה"ל ממחן א"ס קי הוא צילקוט: (ג) רש"י ד"ה ה"ל המה וכו' צעברכס הירדן מעבר הירדן ואילך דה"ל ר"ה שיש צעברכס ל"ל וזכות דאי ממחן א"ס קי הוא צילקוט: (ד) ר"ה שיש צעברכס ל"ל וזכות דאי ממחן א"ס קי הוא צילקוט: (ה) ר"ה שיש צעברכס ל"ל וזכות דאי ממחן א"ס קי הוא צילקוט: (ו) ר"ה שיש צעברכס ל"ל וזכות דאי ממחן א"ס קי הוא צילקוט:

גליון הש"ס

ג'י' רבי אלעזר אבר וכו' ע"ן צעברכס שזר ריש ברכות: רש"י ד"ה ובשהחזירוהו לטקוהו ומלני ע"ד ששאהו הכהנים כשהיה דוד בורח מפני אשכול דכתיב בשמואל ב' ט"ו וישכח מוק יבטיח את ארון אלהים וישלם ו"ל כיון דעלל בכלל החומת מקומו מקי מה: וע"ן דר"ק ביהושע ג' בפסוק והכהנים הלוים עשאים אומר:

מוסף רש"י

ארון הברית ארון כל הארץ: כית של הקבי"ס שהו ארון כל הארון (יהושע ג' י"א): עובר לפניכם מקדים לפניכם לכתם למן הירדן (ס"ח).

ורבי יהודה הא' גזירה שזה דעניה ואמירה מאי עביד ליה: עניה עניה גמר. גזירה שזה דעניה עניה למד מרבו ג"ש דקול קול לא שמע ואין האדם דן גו"ש א"כ קבלה: כל מקום שנאמר **כה ככה עניה ואמירה**. דבבר התלוי דביצור אינו אלא לשון קודש: ה"א **כה כה** סבירי. כלומר לענין נשיאות כפיס איתמר דילפי לה רבנן לקמן (דף נ"ח).

גזירה שזה ואתא ר' יהודה למימר בגופה כמי: ה"א **כה כה דחלוף עניה ואמירה דלויס**. ולא גרסינן מלויס. כלומר לענין לויס אמר דילפי לה רבנן בקול קול ואתא אינו למימר דמעניה עניה ילפה מיצמה דכתיב זה ככה: הלא **המה צעברכס הירדן**. כשהיו ישראל צמדבר נאמר להם סימני הר גריזים ועיבל ומקומם שהם צעברכס השני של ירדן ישראל היו מורח הירדן כדכתיב בני גד ובני ראובן לקחו נחלתן מעבר לירדן יריחו קדמה מורחה (יהושע י"ג) ונאמר להם שההרים האלה צמדבר הירדן ו' ואילך הרבה להלן מן הירדן לצד מערב ולא סמוך לירדן: אחרי דרך **מנצח השמש**. ומתו מנצח השמש זה מורח שהשמש באה משם כלומר רחוק ממורחו של ירדן ומליני צברכסית רכיה) כל מקום שנאמר אחרי מופלג: **שיושבים כהם** כוסיים. עכשיו יושבין בהן השושבין כהם סמרי צברכס עשרת השבטים דכתיב ויצא מלך אשור (י) אנשים מצבל ומכותה ומעוה וגו' ויושיבם צערי שמרון (מלכים ב' ז) והנך ערי שומרון יניהו כדתיב צמתימון (ששזמרון: סניא לא גרס דכולה חת מתנינא היא כספרי: ספרי כוסיים.

יש להם מורה שכתב ואין מאמנים צמורה שצבל פה: צעברכס. משמע צו ציוס תקימו את האצנים צבר עיבל: אחרי דרך. מופלג מן המערב דאחרי לשון הפלגה והאי מצוא השמש מעבר הול לשון כ"י השמש (ברכסית

כח) מקום שחמה שוקעת מופלג משקיעמה והיינו לצד מורח סמוך לירדן מיד: צאריך **כנעני ארץ החוי** היא. בניחותא. אינה ארץ הכנעני אלא ארץ החוי דהא שם מוי היא דכתיב (שם ג) ויצא יעקב שלם וגו' וכתיב (שם ד) שם צן חמור החוי נשא הארץ: ה"א **יושע צעברכס**. אינו אלא הרים: מול הגלגל. רחוקים מן הגלגל הם והסימנים הללו לא עליהם נאמרו ולמה נאמרו: ר"א **צן יעקב אומר לא צא הפסוק כו'.** ורבי אלעזר נמי אדריבי אלעזר צן יעקב סמך וכחותיה מפרכ לקרא: **דירך שהראה להם צראשונה**. צראתם ממנרים צמדור ענן לנחותם הדרך כך צא עכשיו

ליישר דרכיהם ולהורותם הדרך יומר לכבוש את הארץ ילכו דרך כבושה ודרך י"ש צו דרך ארץ הכנעני שהיא ערבה ואל יקיפו סמוך לשפת הירדן דרך ארץ החוי שהיא הרים וגבעות אלא יכנסו לתוכה מלד מערב רחוק מן הירדן ויקיפו וכבשו: אחר שני דגלים. כדכתיב פפרשט נשא) גצי מסעות דגלים: לפניכם. משמע לפני כולכם: צלל יוס היו הלוים נושאים. בני קהת כדכתיב ומשמרתם הארון והשולחן וגו' (במדבר ג) וכשבצבו את יריחו. כדכתיב) ויקרא יהושע צן נון אל הכהנים ויאמר אליהם שאו את ארון ברית ה' וגו': * וכשהחזירוהו למקומו. צימי שלמה לבית קדשי הקדשים כדכתיב ויצאו כל זקני ישראל וישאו הכהנים את הארון (מלכים ב' ח) והיינו החזירוהו למקומו ששגלה צימי עלי מתוך בית קדשי הקדשים של משכן ששעה משה נטול (ש"א ז) שהמשכן נקבע צילה וכשהחזירוהו פלחמים (ש"א ז) לא היה לו מקום קבוע שהרי חרב משכן צילה ונשתאה צימי אבינד (ש"א ז) ומשם הביאו דוד לסקו עשרים שנה לבית עובד אדום (ש"א ז) ומשם לעיר דוד (ש"א ז) עד שנה שלמה את ציית המקדש וצנה לו הדביר לפניו מן היכול ואמה ערקסין מולכת צמקום הפרוכת והוא קרוי מקומו המיוחד כדכתיב ויצאו הכהנים את ארון ברית ה' אל מקומו אל דביר הבית וגו' (מ"א ח):

וביון

ד"ש וצ"ה תמיה לרבי כיון דהטיל הכמוז ככה צין קריאה למעשה [נימת] דלעכו מריוהו ותו איכא למיתמה אדרבה הוה לן למימר אלביצ דרבי יהודה אפילו אי לא הוה כתיב אלא כה דקריאה מעכבא ולא מעשה דהא שמעינן ליה צפ"ק דר"ה (דף ט): דמקרא נדרש לפניו ולא לאחריו דאמר יוצא אע"פ שלא שמעו אע"פ שלא תקעו יכול אע"פ שלא שילמו ת"ל היא דברי רבי יהודה ומפרש טעמא מקרא נדרש לפניו ולא לאחריו ולא לפני פניו כלומר עיבוצא דהיא נדרש דוקא אוקראתם דדור שלפניו ולא אושפתם איש אל אחותו של אחריה ולא אתקיעה שלפני פניו וי"ל דה"פ ורבי יהודה האי דמעשה מעכב מכה ככה דאי לא הוה כתיב אלא כה ה"א דרשינן ליה דוקא אקריאה שלפניו להכי כתיב ככה יתירא למדרשה נמי אמעשה שלאחריו:

מור הגנב סמוך צנאנא. משמע מקום הרואה את הגלגל כדאמר (חולין דף ע"ד ט"ז): ממול ערפו מול הרואה את העורף ולהכי אמר רבי אלעזר מול הגלגל והלא לא ראו את הגלגל ירושלמי מה מקיים ר"א הר גריזים ורע עיבל שמי גששית היו עשוי וקראו זה הר גריזים וזה הר עיבל על דעתיה לרבי יהודה מאה ועשרים מיל הלכו צאתו היום על דעת ר"א לא זו ממקומם ותו צירושלמי דר' ישמעאל אומר כל ציאות שנאמרו צמורה לאחר י"ד שנים נאמרו ו' שנים שביצבו וצבע שנים שמילקו וכחותיה לא נאמר צרכות וקללות אלא לאחר י"ד שנים התיב ר' חנינא קמייהו ר' מנא והכתיב והיה צעברכס את הירדן תקימו את האצנים האלה א"ל אצנים הקימו אותם מיד צרכות וקללות לאחר י"ד שנים נאמרות: **ובשהחזירוהו למקומו**. ואי קשה והא

צבדי הימים (ב' כ) כתיב וישאו הלוים את הארון תריך דהאי אחד מכ"ד מקומות שנקראו כהנים לויס דהא כתיב הם ועלו את הארון ואת אהל מועד וגו' וכתיב ועלו אותם הכהנים הלוים ופירוש הכהנים הארון והלוים אהל מועד וכליו וכתיב ויצאו הכהנים את ארון ברית ה' אל מקומו וכתיב צמלכים וישאו הכהנים את הארון וכתיב ועלו את ארון ה' ואת אהל מועד וגו' וכתיב ועלו אותם הכהנים והלוים אי נמי הכהנים נטלוהו ממקומו אשר נטה לו דוד ומסרוהו ללוים והלוים נשאו עד היכל והכניסוהו הכהנים לדביר הרי כל המקראות מקיימים ועל זה אמר רבי יוסי כשהחזירוהו למקומו:

דבירם כה ט דבר אל אהרן ואל קניו לאמר בה תכרכבו את בני ישראל אמוד להם: במדבר ו' כג וקלא הקיף בעבר הירדן אחרי דרך מנצח השמש בארץ הכנעני הישב בערבה מול הגלגל אצל אלונים מרה: דברים י"ל ד' ועבר ארם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ: בראשית י"ב וקה עברכם את הירדן תקימו את האצנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום בהר עיבל וישתח אונם בשר: דברים כ"ד ארזן כל הארץ עבר לפניכם בירדן: יהושע ג' י"א הבהנים נשא ארון ה' ארון כל הארון בני הירדן מי הירדן יקרתם הים הירדן מלמקלה ועמדו נד אהר: יהושע ג' י"א

1. ונגשה יבמותו אליו לענין הזקנים והקלצה נעלו מעל רגלו ורקקה בקניו ונגתה ואמרה ביה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו: דברים כה ט
2. דבר אל אהרן ואל קניו לאמר בה תכרכבו את בני ישראל אמוד להם: במדבר ו' כג וקלא הקיף בעבר הירדן אחרי דרך מנצח השמש בארץ הכנעני הישב בערבה מול הגלגל אצל אלונים מרה: דברים י"ל ד' ועבר ארם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ: בראשית י"ב וקה עברכם את הירדן תקימו את האצנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום בהר עיבל וישתח אונם בשר: דברים כ"ד ארזן כל הארון עבר לפניכם בירדן: יהושע ג' י"א
3. דברים כ"ד ארזן כל הארון עבר לפניכם בירדן: יהושע ג' י"א
4. ועבר ארם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ: בראשית י"ב וקה עברכם את הירדן תקימו את האצנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום בהר עיבל וישתח אונם בשר: דברים כ"ד ארזן כל הארון עבר לפניכם בירדן: יהושע ג' י"א
5. ועבר ארם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ: בראשית י"ב וקה עברכם את הירדן תקימו את האצנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום בהר עיבל וישתח אונם בשר: דברים כ"ד ארזן כל הארון עבר לפניכם בירדן: יהושע ג' י"א
6. ועבר ארם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ: בראשית י"ב וקה עברכם את הירדן תקימו את האצנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום בהר עיבל וישתח אונם בשר: דברים כ"ד ארזן כל הארון עבר לפניכם בירדן: יהושע ג' י"א
7. ועבר ארם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ: בראשית י"ב וקה עברכם את הירדן תקימו את האצנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום בהר עיבל וישתח אונם בשר: דברים כ"ד ארזן כל הארון עבר לפניכם בירדן: יהושע ג' י"א

(א) [מוספתא סימא] (ב) [ג] [ד] רבי יוסף (א) [יהושע ד] (ד) סוף במוט, (ה) [נאה לקמן ג], (ו) [נדאחא דבי עה: א], (ז) [ירושל'א], (ח) וטוב נתנו מוט אחד מן הקלה כי... כש"ל

גליון הש"ם

תום ה"ה טורטני וכו' לשונות בפנים ב"ד היה. ע"י נמתי' רש פנהדרין ומינן לעדה ס':

לעני רש"י

ה"א ק"ק ורלודי. קמרון.

תוספות שאנץ

ממשמע שנאמר במוט איני יודע שבשנים אמר ר' יצחק טורטני וטורטני דטורטני משוי ומשוי תחת משוי שהתחמתו מסייעית את העליונים ובלבד מוט אחד היה מוטות קטנים אחד לראש האחד ואחד לראש השני והולכין באלכסון (כזה) וד' בני אדם נושאים מוט אחד ר' יצחק לא מקרא שמיע ליה. וא"ת מנא לן דרבי ח' בני אדם ולמה מוט הי"א איני יודע שבשנים מוט אחד ר' אדם למוט אחד ולשני מוטות ד' בני אדם ופרי"ח הכי ומה ת"ל בשני מוטות דצריך לכל מוט מוט ב' מוטות לב' ראשי המוט ולא היו המוטות באלכסון כדי שלא יפול האשכול לארץ אלא האשכול היתה מונחת על המוטות כמין דף שחולכת מזה לזה (כזה). וצריך שני בני אדם לדי' ראשי המוטות ואם כן משפאל ודיעבן ליה מרחיבם ועל מובח הדיב יפרשו בנד תלמדת ורשמי את בדיו ואחר כך כתיב ותנו על המוט משמע הדמות זהו מה שאמרו למעלה ורשמי את בדיו אם כן מציעו מוט דקרא ר"ל שנים:

(א) נראה דל"ל דצ"ח ב' בני אדם למוט אחד אלא כשנים כב מוטות הי"ד ד' בני אדם ופרי"ח.

אלו נאמרין פרק שביעי סוטה

לד.

- 1. וכבוא נשאי הארץ עד הירדן ורגלי הפתנים נשאי הארץ נטבלו בקצה הקים והירדן קלא על כל זרתיי כל ימי קציר: ויעמדו חממי הירדים מלמעלה קמו נד אחד ודחק מאד מאדם העיר אשר מצד צדקו והירדים על ים העירבה: ים המלח והקעם עברו נגד יריחו: יהושע ג טו-טז 2. ויהי כשבעה כל מלכי האמרי אשר בעבר הירדן: ומה וקל מלכי הפנעני אשר על הים את אשר הוביש בני מי הירדן מפני בני ישראל עד עברם וימט לבבם ולא יהיה גם עוד רוח מפני בני ישראל: יהושע א 3. כי שמענו את אשר הוביש יי את מי ים סוף מפניכם באחתכם ממצרים ואשר עשיתם לשני מלכי האמרי אשר בעבר הירדן לסיחון ולעוג אשר התחמתם אותם: יהושע ב י 4. ושמענו וימט לבבנו ולא קמה עוד רוח אביש מפניכם כי יי אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מותה: יהושע ב יא 5. ויהושעם את כל ישיב הארץ מפניכם ואבדתם את כל משביהם ואת כל צלמי מסבתם תאבדו ואת כל בנותם תשמידו: במדבר לג נב 6. למען תהיה זאת אות בקרבכם כי יי שאלון בניכם מיד לאמור מה האנשים האלה לכם: יהושע ד ו 7. וצוה אותם לאמור שאלו לכם מזה מתוך הירדן ממעב רגלי הפתנים הכין שתיים עשרה אבנים והעברתם אותם עמכם והצחתם אותם במלון אשר תלינו בו הירדן: יהושע ד ג 8. וכבוא עד נחל אשכול ויברו משם ומורה ואשכול ענבים אחד וישארו במוט בשנים ומן הקמנים ומן התאנים: במדבר יג כב

יודת משלש מאות מי"א. תימה לר"י והא ליכא מעיבא לארעא אלא תלתא פרסי' וי"ל שהיו נגדשין והולכין למעלה מן העניים ירושלמי רבי לוי אומר עד לבו של רקיע תמן אמרין עד צב נאמר כאן הרחק ונאמר להלן מארץ רחוקה מצבל:

עודם בירדן אמר ר' יהושע [ירושלמי] אמר רש לקיס צידן קינלו עליהן את הנסמרות אמר להן יהושע אם אין אתם מקבלין את הנסמרות המים צלון ושוטפין אתכם אמר רבי סימון צ"ר וצד ויאות מדע לך שהוא כן שהרי עתה טמא ורוצם של סנהדרין נפלה עני אמר ר' לוי ציננה הותרה הרצועה יתה צת קול ואמרה אין לנס עסק בנסמרות: **גמירי ב"ל מונא**. ירושלמי לא דמי ההוא דטעין מן ארעא אל ארכנומיה ומן ארכנומיה לכמפיה להווא דתלי ליה ^(א) [מן ארעא על כמפיה] ולא דמי ההוא דתלי ליה להווא דאוחמן טעין ליה:

מורטני [מורטני דמורטני. פירש ר"ח טורטני] צלון יון קנה של מאזנים ויכלד נאורטני הביאו שני עמודים וסירגום צבצלים ונתנו האשכול על גבי צבצלים ונתנו מוטות צבצלים בקצה העמודים המסורגים והאשכול נתן מוט א' מן הקצה מזה הרעף וינאל זה בראש מקצה האחר נמלאו שתי מוטות בראש העמודים המסורגים צבצלים והאשכול נתון צבצלים ^(ב) ועל כל מוט מאלו המוטות שתי מוטות פחותין מהן מוט בראש זה ומוט בראש זה נמלאו ארבע מוטות בראשי שני מוטות הנמוגים בראשי העמודים וכל מוט ומוט מאלו ד' מוטות היו טוענים אותן שני אנשים נמלאו שניהם סובלין את האשכול זה פירוש טורטני וכו' כלומר מוטות ומוטות על מוטות ירושלמי כמי אש אחד אש אחד למטה על דעמיה דרבי ישמעאל דו אומר לשונות ריבוי הן שנים עשר היו שמה צבצלים ארבעה בתאנים ורימונים וצנזאלי כלים על דעמיה דרבי עקיבא דו אומר * לשונות כפולים עשרים וארבעה היו ט"ו צבצלים שמה בתאנים ורימונים וצנזאלי כלים על דעמיה דרבי ישמעאל טורטנין על דעמיה דרבי עקיבא טורטנין וטורטני טורטנין: כתימתן

וכיון שניטבלו רגלי כהנים במים חזרו המים לאחוריהם שנאמר ^א וכבוא נושאי הארון עד הירדן וגו' ויעמדו המים היורדים מלמעלה קמו נד אחד וכמה גובהן של מים שנים עשר מיל על שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל דברי ר' יהודה אמר לו ר' אלעזר בר' שמעון לדברך אדם קל או מים קלים הוא אומר מים קלים אם כן באין מים ושוטפין אותן אלא מלמד שהיו מים נגדשין ועולין כיפין על גבי כיפין יתר משלש מאות מיל עד שראו אותן כל מלכי מזרח ומערב שנאמר ^ב ויהי כשמוע כל מלכי האמורי אשר בעבר הירדן ימה וכל מלכי הכנעני אשר על הים את אשר הוביש ה' את מי הירדן מפני בני ישראל עד עברם וימס לבבם ולא היה בהם עוד רוח מפני בני ישראל ואף רחב האונה אמרה לשלוחי יהושע ^ג כי שמענו אותך אשר הוביש ה' את מי ים סוף וגו' וכתוב ^ד ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד וגו' ^ה עודם בירדן אמר להם יהושע דעו על מה אתם עוברים את הירדן על מנת שתורישו את יושבי הארץ מפניכם שנאמר ^ו והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם וגו' אם אתם עושין כן מוטב ואם לאו באין מים ושוטפין אותיכם מאי אותיכם אותי ואתכם עודם בירדן אמר להן יהושע הרימו לכם איש אבן אחת על שכמו למספר שבטי ישראל וגו' וכתוב ^ז למען תהיה זאת אות בקרבכם כי ישאלון בניכם מאי אותיכם מזה האבנים האלה לכם וגו' סימן לבנים שעברו אבות את הירדן עודם בירדן אמר להן יהושע ^ח שאו לכם מזה מתוך הירדן ממצב רגלי הכהנים הכן שתיים עשרה אבנים והעברתם אותם עמכם והנחתם אותם במלון אשר תלינו בו הלילה וגו' יכול בכל מלון ומלון ת"ל אשר תלינו בו הלילה אמר רבי ^ט יהודה אבא חלפתא ורבי אליעזר בן מתיא וחנניא בן חנינאי עמדו על אותן אבנים ושיערום כל אחת ואחת שקולה כארבעים סאה וגמירי דטעונא דמדלי איניש לכתפיה תילתא דטעוניה היו מכאן אתה מחשב לאשכול שנאמר ^י וישארוהו במוט בשנים ממשמע שנאמר במוט איני יודע שבשנים מה תלמוד לומר במוט בשנים בשני מוטות אמר רבי יצחק טורטני וטורטני הא כיצד שמנה נשאו אשכול אחד נשאו רימון ואחד נשאו וכלב לא נשאו כלום אי בעית אימא משום דחשיבי ואי בעית אימא שלא היו באותה עצה פליגי בה רבי אמי ורבי יצחק נפחא חד אמר לדברי רבי יהודה

המלמדנו דלאו מוט אחד קאמר קרא לא היינו יודעים לכיון שמנה בני אדם למשאו אלא דשמעין מנייה דשני מוטות היו ואתא רבי יצחק לאשמעין דשני משאות היו שם וכל אחד שני מוטות: * שלא היו צאופים ע"ה. להציא אשכול משונה כזה שהמרגלים לרעה נתכוונו לומר כשם שפירסוהו משונים כך יושפיה משונים וגבורים וגו' לרבי רבי יהודה. שאמר לא גבהו המים אלא שנים עשר מילין כאורך ממניהם דרך חנייתם עברו צידן כל רחב ממניהם עברו יחד הילכך לא היה אורך העברה אלא שנים עשר מילין: ולדברי

כה א מ"י פ"י מהל'
אסורו מנחם הל' ב
קמח עשין ש"ט:

מוסף רש"י

ששי שמעון
הארץ כשהתחתן.
בפסוקו, ויש לטון
השאל והשבר (א"ס ג)
והש"ן אחד לנדר שורש
בש"י (א"ס ד). תלמוד.
כסויות הממריה (ש"ס).
שעמניקין
המה
בקותמין דומה שאלו
נוקב ויגלה חתן הקיע
(ש"ס). מונה נהיה כל
טוב. מנהג לטון פיי
לכתיב (בבלי ש"ס) וזכר
גם אלפי מנהג (בתובות
ק"ב). על אחד משבעה
בצעות. היתה חכונ טובה
הימנה שבעה מקום
(בבב"ר י"ג ב). כבשים
מחברין. טו כבשים
שמיים (תמורה י"ד).

תוספות שאנץ

שלח לך אנשים לדעת
אני מצוה לך אבל יש הם
אמר ששתלחם כדכתיב
ותקרבן אלי כלכם: וכן
יש אדם בו כלומר אם
זוה הקב"ה (יהי מצוה)
לעשות לידר שסופו לבא
לידי תקלה. ויטב בעיני
הדבר ולא בעיני המקום
ובמדרש רבה מפני שאף
בעיני משה לא היטיב אלא
לעשות לידר שסופו לבא
מכור לו חטון ואכנסו
ונאות לו להוליכו בהר
ובקבעה ואמר כיון שאין
אתה מעכב על ידי שואן
אעשה ממנו מה שארצה
לנסותו לא אכנסו וכן היה
משה סבור שאמרו לו
יש"ר כיון שאתה מודה
לשולח מרגלים לא תשלח
עוד וה"ק הכא ויטב
בעיני השנייה שיהיה סבור
שנתנו מלשלה כי היה
לכם להאמין במקום ב"ה.
אבל לא בעיני המקום
שהיה גלוי לפניו ששתלחו
וחבאו לידי תקלה. א"י
י"ל דהמדר' חולק עם
תלמודו שלנו. מרגלים לא
נחכותו. בו. אני רוצה
לומר מרגלים ממש אלא
אותן שאלו חתלה שלוח
מרגלים: שעשה עצמו
מך משנאו של הקב"ה
כביכול כדאמר לקמן
אפילו בעל הבית אינו
יכול להוציא כליו משם:
שעשה הארץ כשהחיות
שמוקם וגלוי עמיק
הארץ מרוב כובדו. ופ"ה
לטון שיש לא פורש לי
מאי דמי לשלוחות וי"ל
לטון מעודי שיש שהם
כבדים ומקום מעמדם
ניכר ליה. אלימא נבנתה
משם. וחולק התלמוד על
המדרש דאיתא הים ספני
מה זכו הנבעים לישב
בארצם מ"ו שנים וזוה
ממצרים בשטח שבדור
הזקן אברהם אבינו שאמר

בחנויתן עברו: י"ל הראשונים לעולם כשהיו מגיעין לשפת עבר
השני לנד מערב היו הולכין למטה צידן ועושין מקום
מעמד לצבין אחריהם שהרי רוח מצוה ישראל היה שנים עשר
מיל ורוח צידן לא היה כ"א חמשים אמה ומיל הוא אלפים אמה
וי"ל דדוקא בצורך רוח צידן ורוח צידן נכנסו
צידן אלל לאחר ששכנסו צידן
נמשכו זה אלל זה ונמלמו עמנן שאס
לא תאמר כן אלל כדך חיייתן עמדו
צידן אס כן לא עמדו כולם צידן
צתה שהתנה יהושע עמהן שהרי
אמה מולא צרוח שנים עשר מיל
ת"פ רעועות רחבות חמשים אמה
כרוח צידן ואורך כל רעועה י"ב
מיל על רוח כ' אמה ואס היה לך
להקיף אותן ת"פ רעועות מדת ארצן
זו אלל זו היה אורכו קרוב לארץ ות'
(י"ו) פרסאות בצורך צידן והצידן
לא נכרת כי אס עד ים הערבה ויולא
הוא ממערט פמיים שהוא בחלק דן
כדאיתא צ"י מעשר בהמה (בכורות
דף ק"ה). ואורך כל ארץ ישראל לא
היה כ"א ט' פרסאות ועוד דלאף היו
יכולין לשמור התנאים מפי יהושע
אלל ע"כ צידן לא היו עומדים כדך
חיייתן אלל מנולמנן ומינה ר"י
נהי לדרך חיייתן עברו מ"מ הלל
עמדו צידן עד שגמר יהושע התנאים
וגטלו האצנים ואל חזר לאיתנו עד
שעברו כולן א"כ אותם נ' אמה של
ידן ושהות זה שעברו היו המים
נגדשין ועולין יותר על י"ב מיל וי"ל
אותו גודש שהיה מיותר על י"ב מיל
לא הגיע לכלל גובה מיל ולהכי לא
שכי ליה: ב"ה אחר זה עברו.
תימה א"כ אמאי תלי ליה ר' אלעזר
בקות המים והלא אינו תליה אלל
בעיכוב העצבתם וי"ל דתמתי פליגי
עד מה שמושה קלות האדם לקלות
המים אמר זה אינו שאפילו אס היו
עובדין דרך חיייתן היו המים נגדשין
יותר מ"ג מיל והוא לא אמר אלל
י"ב ועוד שזוה אחר זה עברו ועל
זו תמיה רבי אס זוה אחר זה עברו
מה קצנה שייך דקאמר שלש מאות
שליש שצון גודל המים היו עובדים
צרוח חצי מיל שהוא אורך ג' מאות
חסר י"ב כ"ד ששעשה י"ב רעועות
מ"ג מיל על י"ב מיל וכל רעועה
צרוח מיל ואורך י"ב מיל וכשתרפס
זו אלל זו בצורך יהיה אורך קמ"ד
מיל על רוח מיל תחלוך רוחב
הרעועות ותכרפנה לאורך יהיה אורך
רפ"ח מיל על רוחב חצי מיל והא
מנח ליה שכן עברו ונראה לר"א
צר שמעון לא עברו כלל דך חיייתן
שהרי בשעת חיייתן היו מפוזרים מפני
שהיו נוטים אלהיהם אז חרוק מזה
כדך חיייתן שירות אלל כשעברו
נמשכין כולן זה אלל זה ושמה לא היה
כל ישראל כי אס צרוח חצי מיל על
חצי מיל וכשעברו זה אחר זה כדך
צני אלס העוצרין דך שציל אחר
בעשרה בני אדם זה אלל זה יכול

לחיות כשיעור ס' ריבוא ששהיו צהצרתן כל כך: מך סבר אדם
ק"ה נראה דה"פ אע"פ שהדבר ידוע שמים קלים היינו דוקא כשהיו
יודיין כדי דרך מרוחם אלל כן שהיו נגדשין ועולין שיעור קלות מים
ושיעור קלות אדם שיה: אברותי בקשו עלי רחמים. ואת האמור
בפרק מי שמתו (בבב"ר דף ק"ה). דמיתי לא ידעין מדי ומשמע במסקנא
להן שכן נתפלל והכי אמר צפרק שני דמענית (דף ק"ה). למה יולאין לצית הקצרות כדי שיצטקו עליהם ממים רחמים וכן צפרקי
דחסידיס⁶ בעצוב דרבי מנחם דאשתמט אמרתם דאזוה: נאמר רב אריא ואיתימא רבה בר בר חנין שהה"ך להביא בבשים מחברון.
אע"ג דמסקין צפרק שני דתמורה (דף ק"ה): ללאקרוני אלו מיהו שמעיין מיהת דשמן קניינא מדסקלא דעתך למימר שהלך להציל כבשים:
מלמד

ולדרי ר"א צר שמעון. דאמר יותר משלש מאות מיל צוה אחר זה
עברו איש אחר איש נמלחו ששהו הרבה לעבור דאי כחיייתן עברו
משום קולא דמים מחדס לא נגדשין כל כך: מים קלים. הרבה הם
קלים מן האדם. ומר סבר אדם קל לרוך כמו המים: מדעתך. אני

כחנייתן עברו לדברי רבי אלעזר בר' שמעון
בזה אחר זה עברו וחד אמר בין מר ובין מר
כחנייתן עברו מר סבר אדם קל ומר סבר
מים קלים: ישלח לך אנשים אמר ריש לקיש
שלח לך מדעתך וכי אדם זה בורר חלק רע
לעצמו והיינו דכתיב² ויטיב בעיני הדבר
(אמר ריש לקיש בעיני ולא בעיניו של מקום
3 ויחפרו לנו את הארץ אמר ר' חייא בר אבא
מרגלים לא נתכוונו אלא לבושתה של ארץ
ישראל כתיב הכא ויחפרו לנו את הארץ
וכתיב התם⁴ וחפרה הלכנה ובושה החמה
וגו'⁵ ואלה שמותם למטה ראובן שמוע בן
זכור אמר רבי יצחק דבר זה מסורת בדינו
מאבותינו מרגלים על שם מעשיהם נקראו
ואנו לא עלתה בדינו אלא אחד⁶ סתור בן
מיכאל סתור שסתר מעשיו של הקב"ה
מיכאל שעשה עצמו מך אמר רבי יוחנן אף
אנו נאמר נחבי בן ופסי נחבי שהחביא דבריו
של הקב"ה ופסי שפיסע על מדותיו של
הקב"ה⁷ ויעלו בנגב ויבאו עד חברון ויבאו
מבעי ליה אמר רבא מלמד שפירש כלב
מעצת מרגלים והלך ונשתמח על קברי
אבות אמר להן אבותי בקשו עלי רחמים
שאנצל מעצת מרגלים יהושע כבר בקש
משה עליו רחמים שנאמר⁸ ויקרא משה
להושע בן נון יהושע יה ושיעך מעצת מרגלים
והיינו דכתיב⁹ ועבדי כלב עקב היתה רוח
אחרת עמו וגו' ושם אחימן ששי ותלמי וגו'
6 אחימן מיומן שבאחיו ששי שמושים את
הארץ כשהחיות תלמי שמושים את הארץ
תלמים תלמים ד"א אחימן בנה ענת ששי בנה
אלש תלמי בנה תלבוש ילידי הענק
שמעניקין חמה בקומתן⁷ וחברון שבע שנים
נבנתה [מאי נבנתה] אילימא נבנתה ממש
אפשר אדם בונה בית לבנו קמן קודם לבנו
גדול דכתיב¹⁰ ובני חם כוש ומצרים וגו' אלא
שהיתה מבונה על אחד משבעה בצוען ואין
לך מרשים בכל א"י יתר מחברון^א (משום)
דקברי בה שיכבי ואין לך מעולה בכל
הארצות יתר מארץ מצרים שנאמר¹¹ כגן ה'
כארץ מצרים ואין לך מעולה בכל ארץ
מצרים יתר מצוען דכתיב¹² כי היו בצוען
שריו ואפילו הכי חברון מבונה אחד משבעה
בצוען וחברון מרשים היו והא כתיב¹³ ויהי
מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך
אלכה בר וגו' ואמר^א רב אריא ואיתימא
רבה בר בר חנין שהה"ך להביא בבשים
מחברון⁶ ותניא א"אילים ממואב בבשים
מחברון מינה אידי דקלישא ארעא עבדה
רעיא ושמן קניינא¹⁴ וישבו מתור הארץ
וילכו

כך לא היו חורשים וזרעים אותה תבואה מאלל אדם: ועצדה רעיא.
מנחמת ומעלה עשבים ואוכלים האלן: ושמן קניינא. המקנה האלל
שכן דרך האלן להשציח בצרך יבשה וטרשים יותר מארץ להא:
וילכו

מלמד

- (א) יומא י"ג, (ב) כמותו ק"ב,
(ג) ס"א ל"ג, רש"י,
(ד) [ממורה ד: ע"ש],
(ה) מנחם פ"א, וכו' הנמרי
הכא שפירא בש"ס,
(ו) נישלוחן, רש"י,
(ז) ויש"ל"ג, (ח) רש"י מ"ו,
(ט) נ"א מ"ב, (י) ד"י ע"ש
היטב ומלוא ליש"ן,
(כ) דמענית כ"ג.

תורה אור השלם

- 1. שלח לך אנשים
ותקרה את ארץ כנען
אשר אני נתן לבני
ישראל אשר אחד איש
אחד למטה אבותיו
תשלחו כל נשיא בהם:
במדבר י"ג ב
2. ויטב בעיני הדבר
ואקח מבם שנים עשר
אנשים איש אחד
לשפט: דברים א כג
3. ותקרבון אלי כלכם
ותאמרו נשלחה אנשים
לפנינו ויחזירו לנו את
הארץ וישבו איתנו דבר
את הדבר אשר נעלה
בה ואת הערים אשר
נבא אליהן:
דברים א כב
4. ותקרה הלבנה ובושה
התקרה כי מלך ין צבאות
בדר ציון ובירושלם ונגד
זקניו כבוד:
ישעיהו כו כג
5. ואלה שמותם למטה
ראובן שמוע בן זכור:
במדבר י"ג ד
6. למטה אשר סתור בן
מיהאל:
במדבר י"ג י
7. ויעלו בנגב ויבאו עד
חברון ושם אחימן ששי
ותלמי ילידי הענק
ותחברון ששי שנים
נבנתה לפני צען
מצרים:
במדבר י"ג כב
8. אלה שמות האנשים
אשר שלח משה לתור
את הארץ ויקרא משה
להושע בן נון יהושע:
במדבר י"ג טו
9. ועבדי כלב עקב
היקרה רוח אהרת עמו
וימלא אתר ויביאתו
אלי הארץ אשר קא
שקה וירעו וישמחו:
במדבר י"ג כד
10. ובני חם כוש
ומצרים ופוט וכו':
ישעיהו ל' ד
11. וישא לוט את עיניו
וירא את כל כבוד ה' וירא
כי בקה משקה לפני
שנת ין את סדה ואת
עמרה בן ין פארץ
מצרים מבין צערי:
בראשית י"ג י
12. כי היו בצען שריו
ומלאקרו חסן יגיע:
ישעיהו ל' ד
13. ויהי מקץ ארבעים
שנה ויאמר אבשלום אל
המלך אלכה נא ואשכם
את נדרי אשר נדרתי לך
בתברון: שמאל ב טו ז
14. וישבו מתור הארץ
מקץ ארבעים יום:
במדבר י"ג כה

גהות הב"ח

(א) נ"ה ויטב בעיני הדבר
ואמר ר"ל: (ב) רש"י ד"ה
לבושה וכי אותן שאלו
ל"ל וימית שאלה נמחם:
(ג) ד"ה אלל לא ואשלם
את מדי אשר נדרתי לך:
לה בחברון אלל לא:

